

Notat

Dato: 13.05.2019
Arkivsak: 2016/4239-89
Saksbehandlar: ROABREI

Til: Fylkesrådmannen

Frå: Roald Breistein

Partsbrev - Årsrekneskap og årsmelding 2018 for Hordaland fylkeskommune - Uttale frå kontrollutvalet

Vedlagt følgjer partsbrev, uttale frå kontrollutvalet og revisjonsrapport Hordaland fylkeskommune 2018 frå sak PS 41/19 Årsrekneskap og årsmelding 2018 for Hordaland fylkeskommune – Uttale frå kontrollutvalet som vart handsama i møte i kontrollutvalet i Hordaland fylkeskommune 07.05.2019.

Påskrift frå sekretariatet:

Partsbrevet, uttalen frå kontrollutvalet og revisjonsrapporten skal følgje sak førebudd av fylkesrådmannen til fylkestinget i juni via fylkesutvalet 29.05.2019.

Kopi til:

ØKONOMI - OG ORGANISASJONSAVDELINGA

Arkivnr: 2016/4239-80
 Saksbehandlar: Roald Breistein

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Kontrollutvalet	41/19	06.05.2019

Årsrekneskap og årsmelding 2018 for Hordaland fylkeskommune - Uttale frå kontrollutvalet

Bakgrunn for saka:

Kontrollutvalet skal gje uttale til årsrekneskapen, jf. "Forskrift om årsrekneskap og årsberetning" (vedlegg 1). Fylkesrådmannen si årsmelding (vedlegg 2) skal følgja som sakstilfang til saka, og det skal merkast om det er vesentlege avvik mellom årsmeldinga og årsrekneskapen.

Det er så fylkesutvalet som innstiller overfor fylkestinget, i saka om rekneskapen. Fylkestinget skal handsama både årsrekneskap og årsmelding i same møte. Dette følgjer av kommunelova §48, jf. "Forskrift om årsregnskap og årsberetning" §10.

Drøfting:

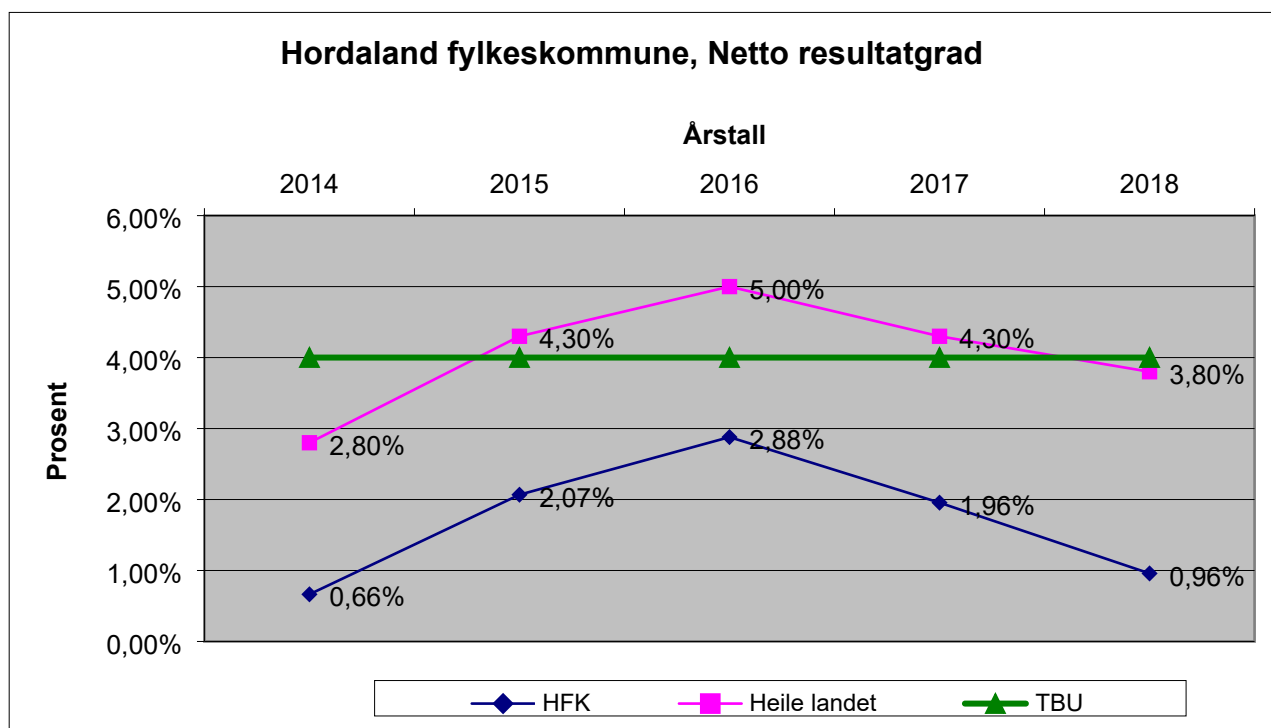
Årsrekneskapen er lagt fram av fylkesrådmannen, og består av driftsrekneskap, investeringsrekneskap, balanserekneskap, økonomiske oversiktar og noteopplysningar.

Fylkeskommunen sin revisor, Deloitte, har lagt fram revisjonsmelding (vedlegg 3). Her er medteke at driftsrekneskapen viser kr. 5 617 164 000 til fordeling drift og eit rekneskapsmessig mindreforbruk på kr. 20 815 000. Det kjem ikkje fram spesielle forhold som blir omtala i revisjonsmeldinga, og den vert å sjå på som "ei rein" revisjonsmelding.

Vi fekk også kopi av revisjonsrapport 2018 nr. 21 frå Deloitte til fylkeskommunen (vedlegg 4). Denne revisjonsrapporten inngår også som ein del av sakshandsaminga til rekneskapssaka i kontrollutvalet. Revisjonsrapporten beskriv resultatet av ei kartlegging og vurdering av dei viktigaste økonomi- og rekneskapsrutinane i fylkeskommunen, for å identifisere kor det er størst risiko for vesentlege feil i rekneskapsrapporteringa. På bakgrunn av denne gjennomgangen har Deloitte gjeve ein del tilrådingar til fylkeskommunen på forhold som bør og kan betrast. Sekretariatet tilrår at kontrollutvalet oppmoder fylkeskommunen om å prioritere å sette fokus på desse forbetningsområda.

Av rekneskapan for 2018 har sekretariatet merka seg at netto driftsrekneskap er positivt med kr. 90,1 mill., dvs. netto resultatgrad på 0,96 % (sett opp mot sum driftsinntekter). Hordaland fylkeskommune har det lågaste netto driftsresultat i landet. Gjennomsnitt for alle fylkeskommunane i Noreg (utanom Oslo) ligg ifølgje opplysningar frå SSB på netto resultatgrad på 3,8 % i 2018. Kontrollutvalet har og merka seg at i 10 av dei siste 11 driftsåra er netto driftsresultat i Hordaland lågare enn gjennomsnittet av dei andre fylkeskommunane. Teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) tilrår at ein over tid bør ha netto resultatgrad på 3 prosent fram til 2014 for å ha ei forsvarleg økonomisk drift. Frå 2014 er dette talet oppjustert til 4,0 %.

For Hordaland fylkeskommune har netto resultatgrad vore slik dei siste 5 åra: 2014 (+ 0,66 %), 2015 (+ 2,07 %), 2016 (+ 2,88 %), 2017 (+ 1,96 %) og 2018 (+ 0,96 %), sjå graf nedanfor. Som vi ser av desse tala har fylkeskommunen eit resultat som i 2018 er monaleg lågare enn både tilrådinga frå TBU og snittet i fylkeskommunane. Dette var og tilfelle i 2015, 2016 og 2017. Netto driftsresultat viser kva ein har att etter at alle driftsutgifter, inklusive renter og avdrag er dekkja. Driftsresultatet påverkar i stor grad fylkeskommunen sin handlefridom og evne til å tåle svingingar i økonomien.

Riksrevisjonen la 16.02.2015 fram Dokument 3:5 (2014 – 2015) Riksrevisjonens undersøkelse av kommunenes låneopptak og gjeldsbelastning. Her er det undersøkt sammenhengen mellom høg lånegjeld i kommunane, sum driftsinntekter og disposisjonsfond. Riksrevisjonen tilrår at kommunane ikkje bør ha meir enn 75 % av driftsinntektene i lånegjeld. Ved å nytte Riksrevisjonen si tilnærming kjem ein fram til at Hordaland fylkeskommune har ei lånegjeld tilsvarande 109,4 % av sum driftsinntekter, altså monaleg høgare enn tilrådinga frå Riksrevisjonen. Samstundes er det ein liten nedgang i høve 2017 då talet var 113,4 %. Talet auka frå 2014, då det var 96 %, 2015, då det var 101,6 % og 2016 då det var 109,2 %. Tilsvarande er disposisjonsfondet på 3,64 % av driftsinntektene. Dette er ein oppgang frå 2,31 % i 2016 og 2,48 % i 2017. Riksrevisjonen tilrår her minst 5 %. Totalt sett har Hordaland fylkeskommune særst høg

lånegjeld, relativt svakt driftsresultat for 2018 og eit disposisjonsfond som også er noko lågare enn tilrådinga frå Riksrevisjonen. Det vert tilrådd at kontrollutvalet i sin uttale omtalar dette.

Sekretariatet merkar seg m.a. følgjande frå fylkesrådmannen sin uttale i årsmeldinga:

«2018 har vore eit nytt år prega av endring og omstilling for Hordaland fylkeskommune. Samanslåinga med Sogn og Fjordane fylkeskommune krev fokus og ressursar, samstundes som den daglege drifta av eigen organisasjon skal ivaretakast. Dette er ein krevjande balansegang, som særleg merkast i fylkesadministrasjonen. Positivt rekneskapsresultat, ytterlegare redusert sjukefråvær og høg jobbtrivsel vitnar difor om ein robust organisasjon med god endringskapasitet.

Stram og god økonomistyring gjorde at rekneskapsresultatet for 2018 vart avslutta med eit overskot på 20,8 mill. kr. I tillegg er det sett av 23 mill. kr på fond innan opplæringssektoren til bruk i komande år. Driftsutgiftene i sektorane viser godt samsvar med tildelte budsjett. Som følgje av opptrapping av avdragsbetalinga auka lånegjelda berre moderat og gjeldsgraden gjekk ned i 2018.

Sjølv med eit positivt rekneskapsresultat har fylkeskommunen likevel ein krevjande økonomisk situasjon. Netto driftsresultat var på knapt ein prosent, som er ei halvering frå 2017 og klart under den tilrådde norma på fire prosent. Høg lånegjeld og auka kostnader med nye, miljøvenlege ferjer og bussar frå 2019-2020, vil føre til sterk auke i både drifts- og investeringskostnadene dei komande åra. Knappe økonomiske rammer gjer difor at vi må prioritere endå tydelegare framover. Målet er å halde fram med å levere gode tenester til innbyggjarane våre også i åra som kjem.

Veksten i passasjeretalet innan samferdselsektoren heldt fram i 2018. Talet på påstigingar i kollektivtrafikken i Hordaland auka med vel fire prosent til 73 millionar. Den største veksten gjeld Bybanen, som auka med heile 18 prosent, men også buss og båt kan notere ein fin auke. Dette viser at den sterke kollektivsatsinga som fylkeskommunen har lagt til rette for gjennom fleire år, gjev resultat.

Å få fleire til å reise kollektivt er òg eit viktig miljøtiltak. Dei neste åra tek fylkeskommunen ytterlegare krafttak for klima og miljø både gjennom vidare utbygging av Bybanen til Fyllingsdalen og ved at nye miljøvenlege ferjer og bussar vert sette i drift. Det grøne skiftet er sterkt ønskt og etterspurt, men er likevel ikkje gratis. Overgangen inneber eit stort økonomisk press på både drifts- og investeringsbudsjetta. Hordaland fylkeskommune ventar difor at staten vil støtte ytterlegare opp om denne viktige satsinga.»

Kontrollutvalet har som oppgåve å gje uttale til fylkeskommunen sin årsrekneskap. Uttalen vert gjeve med bakgrunn i framlagd årsrekneskap, årsmelding frå administrasjonen, revisjonsmeldinga og revisjonsrapport frå revisor. Kontrollutvalet tek sjølv stilling til kva forhold som skal omtalast i uttalen. Det vil vera naturleg å ta med spesielle forhold som blir omtala i revisjonsmeldinga og eventuelle revisjonsrapportar og nummererte brev. Dessutan samanhangen mellom netto driftsresultat, langsiktig lånegjeld og ubunde disposisjonsfond. Uttalen skal sendast til fylkestinget, med kopi til fylkesutvalet.

Fylkesrådmann har lagt fram ei god årsmelding, som gjev ei god skildring av drifta av fylkeskommunen i 2017. Årsmeldinga frå administrasjonen skal utformast i tråd med Kommuneloven § 48 nr. 5, som lyder:

«I årsberetningen skal det gis opplysninger om forhold som er viktige for å bedømme kommunens eller fylkeskommunens økonomiske stilling og resultatet av virksomheten, som ikke fremgår av årsregnskapet, samt om andre forhold av vesentlig betydning for kommunen eller fylkeskommunen. Det skal også

redegjøres for tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å sikre betryggende kontroll og en høy etisk standard i virksomheten. Det skal redegjøres for den faktiske tilstanden når det gjelder likestilling i fylkeskommunen eller kommunen. Det skal også redegjøres for tiltak som er iverksatt, og tiltak som planlegges iverksatt for å fremme likestilling og for å hindre forskjellsbehandling i strid med likestillings- og diskrimineringsloven, samt for å fremme formålene i likestillings- og diskrimineringsloven når det gjelder etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk.»

Sekretariatet har merka seg at «å sikre betryggende kontroll (internkontroll)», «etikk», «likestilling» og «diskriminering» er omtala på ein god måte i årsmeldinga for 2018.

Det vert tilrådd at kontrollutvalet denne gongen innarbeider følgjande i uttalen sin (vedlegg 5):

- rekneskapsmessig mindre forbruk
- netto driftsresultat
- låneopptak og ubundne disposisjonsfond
- talmateriale og uttale frå revisjonsmeldinga og revisjonsrapport.

Konklusjon:

Sekretariatet meiner at kontrollutvalet bør tilrå at fylkeskommunen prioriterer å sette fokus på forbetningsområda som kjem fram av revisjonsrapport 2018 nr. 21 frå Deloitte. Utvalet bør vidare be fylkesrådmannen kome i møte i kontrollutvalet 02.09.2019 for å gjera greie for kva som er/vil verta gjort i høve desse forbetningspunkta.

Vidare bør kontrollutvalet i sin uttale peike på at dei for femte år på rad er uroa over at Hordaland fylkeskommune si lånegjeld er særst høg og ligg monaleg over Riksrevisjonen si tilråding. Den er i 2018 109,4 % ift. driftsinntektene, medan det er tilrådd å ligga under 75 %. Det bør også kome fram at det likevel er positivt at lånegjelda er litt lågare i 2018 enn i 2017, då den var på 113,4 %. Disposisjonsfondet er også noko lågt, sjølv om det også her er ein oppgang frå 2017. Samstundes har fylkeskommunen eit driftsresultat som også for 2018 ligg under tilrådinga frå TBU og godt under snitt for fylkeskommunar. Hordaland fylkeskommune har det lågaste netto driftsresultat i landet blant fylkeskommunane.

Kontrollutvalet sin uttale og revisjonsmeldinga er to sjølvstendige dokument, som følgjer saka vidare via fylkesutvalet til fylkestinget.

Årsrekneskap 2018 for Hordaland fylkeskommune og Årsmelding 2018 for Hordaland fylkeskommune ligg ved. Begge delar er også send i posten/levert til dei møtande medlemmene i kontrollutvalet.

Forslag til uttale

1. Kontrollutvalet ber fylkesrådmannen kome i møte i utvalet 02.09.2019 for å gjera greie for kva som er/vil verta gjort i høve forbetningsområda som kjem fram av revisjonsrapport 2018 nr. 21 frå Deloitte.
2. Kontrollutvalet vedtek utkast til uttale om Hordaland fylkeskommune sin årsrekneskap for 2018.

Saksprotokoll i kontrollutvalet - 06.05.2019

Handsaming i møtet

Konst. fylkesrådmann, Ingrid Kristine Holm Svendsen, og fung. fylkesdirektør organisasjon og økonomi, Nils Vetlesand, presenterte på video frå Bergen årsrekneskapen for 2018 og svarte på spørsmål frå kontrollutvalet.

Partner i Deloitte, Bjarne Ryland, presenterte resultatet av den gjennomførte revisjonen av fylkesrekneskapen for 2018 og svarte på spørsmål fra kontrollutvalet.

Det vart gjort slike endringar i uttalen.

- Ordet «denne" vart stroke i punkt 2
- Slik setning vart føyd til i punkt 2: Kontrollutvalet er samde med konst. fylkesrådmann at dette ikkje er ei bærekraftig utvikling.
- Slik setning vart føyd til i punkt 4: men kontrollutvalet vil samstundes understreka konst. fylkesrådmann si vurdering om at det i tida framover må prioriterast endå tydelegare.

Etter dette vart slikt vedtak samrøystes vedteke.

Vedtak

1. Kontrollutvalet ber fylkesrådmannen kome i møte i utvalet 02.09.2019 for å gjera greie for kva som er/vil verta gjort i høve forbetningsområda som kjem fram av revisjonsrapport 2018 nr. 21 frå Deloitte.
2. Kontrollutvalet vedtek utkast til uttale, med dei endringar som kom fram i møtet, om Hordaland fylkeskommune sin årsrekneskap for 2018.

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Roald Breistein
utvalgssekretær

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikkje underskrift.

Vedlegg

- 1 Årsrekneskap 2018 for Hordaland fylkeskommune
- 2 Årsmelding for Hordaland fylkeskommune for 2018
- 3 Revisjonsberetning Hordaland fylkeskommune 2018
- 4 Revisjonsrapport Hordaland fylkeskommune 2018
- 5 Uttale frå kontrollutvalet på årsrekneskap 2018 for Hordaland fylkeskommune